

מנה בנתק

לע"נ הגה"צ רבי אליהו בן רבי
אברהם חיים קליימן זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 127 פרשת נשא תשפ"ב

שינוי הדף היומי בדרך קצרו

יבמות צ-צו

מעשה ידיה אינם של שניהם שחכמים תקנו מעשה ידיה תחת המזונות שבעלה נותן לה, וכאן אין לה מזונות מבעלה לכן מעשה ידיה אינם שלו.

שניהם לא מפירים נדריה שהבעל מיפר כדי שלא תתגנה, וכאן אדרבה שתתגנה ויוציאנה.

דף צא פשוט לנו שבת ישראל תפסל מהכהונה כי היא זונה, והחידוש במשנה הוא שבת לוי נפסלה ממעשר, אך קשה שיש ברייתא מפורשת שבת לוי שנשבתה או שנבעלה בעילת זנות נותנים לה לאכול מעשר, אמר רב ששת שכאן קנסוה.

בבת כהן שנפסלה מתרומה החידוש הוא שנפסלת גם בתרומה דרבנן.

יורשי שניהם לא יורשים כתובתה, ולכאורה הרי אין להן כתובה, ויש לבאר שהכוונה לכתובת בנין דכרין, והחידוש הוא שהיינו אומרים שקנסו רק אותה כי עשתה איסור ולא נקנסו את בניה, קמ"ל שקנסו לגמרי.

אחיו של הראשון חולץ מן התורה ולא מייבם מדרבנן, ואחיו של השני חולץ מדרבנן ואינו מייבם לא מהתורה ולא מדרבנן.

לרב הונא התנאים האחרונים במשנה מודים לראשונים והם לא מודים לאחרונים, ר"ש מודה לר"א, שאם לא קנסו בביאה של יבום שהיא עיקר האיסור, ק"ו במציאה ומעשה ידיה שבממון לא יקנסו, ור"א קנס בביאה שהוא איסור ולא בממון, ושניהם מודים לר' יוסי שהם לא קנסו במה שיש לה כשהיא יושבת תחתיו, ק"ו שלא יקנסו בכתובה שהיא מקבלת ביציאתה, ור' יוסי סובר שהיא מקבלת רק כתובה שזה ביציאתה, אך קנסוה במזונות ומעשה ידיה שהיא תחתיו, ולר' יוחנן התנאים הראשונים מודים לאחרונים והם לא מודים לראשונים, שלר' יוסי לא קנסוה בכתובה שזה מהבעל לאשה, וק"ו במציאה ומעשה ידיה שזה ממנה לבעלה, ולר"א לא קנסוה רק במציאה ומעשה ידיה שזה ממנה אליו, אך בכתובה שהיא מהבעל לאשה קנסוה, ושניהם מודים לר"ש שאם לא קנסו בדברים שבחיי הבעל ק"ו שלא יקנסו בביאה, ולר"ש קנסוה במציאה ומעשה ידיה וכתובה שהם בחיי בעלה.

נישאה שלא ברשות יכולה לחזור, אמר רב הונא בשם רב שכך ההלכה, אמר לו ר"נ מדוע אתה אומר בגניבה שהלכה כר"ש אם אתה סובר כר"ש תאמר בפירוש שזה בשיטת ר"ש, אך יש לומר שאם היה אומר הלכה כר"ש היינו אומרים גם בתחלה בנשאת ברשות, ויש לדחות שהוא יכול לומר שהלכה כר"ש רק בסיפא, ואמר רב ששת שרב אמר שמועה זו בשנתו שהרי אין סברא לחלוק על כך כי היא אנוסה ומה יכלה לעשות, ועוד שישנה ברייתא שכל עריות שבתורה אין צריכה גט חוץ מאשת איש שנשאה על פי ב"ד, ומשמע שכשנשאה ע"פ עדים אין צריכה גט, וזה לכו"ע שהרי ר"ש סובר שגם ע"פ ב"ד אינה צריכה גט שכעשו בהוראת ב"ד זה כזדון איש באשה וע"פ עדים כשגגת איש באשה, אך ודאי אינה צריכה גט, וא"כ ע"פ עדים זה גם לרבנן, וניתן לבאר שהברייתא היא לדעת ר"ש שאם עשו בהוראת ב"ד זה ככוונת איש באשה וצריכה גט, וע"פ עדים זה כמו שלא ככוונה ואינה צריכה גט, ורב אשי מבאר שזה נאמר לענין איסור שאם עשו בהוראת ב"ד היא נאסרה על בעלה כמו בזדון, וע"פ עדים זה כשגגה ולא נאסרה על בעלה כמו ורבינא מבאר בברייתא שזה לענין קרבן, שאם עשו בהוראת ב"ד פטורים מקרבן כמו זדון, ואם עשו ע"פ עדים זה כשגגה וחייבים בקרבן, וללישנא בתרא הברייתא היא כרבנן ויש להוסיף בה שכל עריות אינן צריכות גט חוץ מאשת איש ומי שנשאה ע"פ ב"ד.

דף צ אין להוכיח שחכמים עוקרים איסור מהתורה ממה שקטנה אוכלת בתרומה בגלל בעלה, שיתכן שמדובר בתרומה דרבנן, ולכאורה יש להוכיח ממה ששינוי שהאוכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים, ואם שילם טמאים, סומכוס אמר בשם ר"מ שבשוגג חל ובמזיד לא חל, ולחכמים חל בין בשוגג בין במזיד וחוזר ומשלם חולין טהורים, והקשו לדעת ר"מ מדוע במזיד לא חל אדרבה תבא עליו ברכה ששילם דבר שראוי לו בימי טומאתו, ואמר רבא או כדי, שחסר בברייתא, ויש להוסיף בה שאם אכל תרומה טמאה משלם כל שהוא, ואם אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, ואם שילם טמאים לר"מ, בשוגג שילם ובמזיד לא שילם, ולחכמים זה חל בין בשוגג בין במזיד אך חוזר ומשלם טהורים, ויש להוכיח שבמזיד זה תשלומין גמורים מדאורייתא, שהרי אם קידש הכהן אשה בהם תפסו הקידושין ובכ"ז סובר ר"מ שכאילו לא שילם והתירו אשת איש לעולם, ויש לדחות שר"מ אמר שזה לא חל רק לגבי שצריך לתת שוב לכהן, אך לפ"ז אין מחלוקת בין ר"מ לחכמים, ואמר רב אחא בר רב איקא שנחלקו אם קנסו בשוגג משום מזיד או לא, שלר"מ לא קנסו ולרבנן קנסו.

ויש להוכיח ממה ששינוי שדם שנטמא וזרקו בשוגג ריצה, ומדאורייתא גם במזיד ריצה שהרי שינוי שהציץ מרצה על דם או בשר או חלב שנטמאו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין ביציבור, ובמזיד חכמים גזרו שלא ריצה וא"כ הוא מביא חולין לעזרה, אמר ר' יוסי בן חנינא שלא הורצה היינו להתיר הבשר באכילה אך הבעלים מתכפרים, אך בכ"ז יש להוכיח שחכמים עקרו אכילת הבשר למרות שיש מצוה לאכלו שכתוב **ואכלו אותם אשר כופר בהם** שכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים, ויש לדחות שיש להם כח לעקור מצוה בשב ואל תעשה, **עמוד ב** אמר רב חסדא שניתן היה להקשות מערל הזאה ואזמל, סדין בציצית וכבשי עצרת ושופר ולולב, אך תירוץ זה מתרץ הכל שלרבנן יש כח לעקור בשב ואל תעשה, ויש להוכיח ממה ששינוי על הפסוק **אליו תשמעון** אפילו אומר לעבור על אחת ממצות התורה כמו אליהו בהר הכרמל הכל לפי שעה שמע לו, ויש לומר ששם יש מצוה **אליו תשמעון**, ואין ללמוד משם שזה רק לעשות גדר ותקנה.

אך יש להוכיח מממה ששינוי במבטל גט אחר השליחות שלרבי בטל הגט ולרשב"ג אינו יכול לבטל או להוסיף על תנאו שאל"כ מה יפה כח ב"ד, ולכאורה מדאורייתא הגט בטל וחכמים מתירים אשת איש לעולם, ויש לדחות שהמקדש קידש על דעת חכמים והם הפקיעו את הקידושין, אמר רבינא שא"כ חכמים יבטלו דוקא קידושי כסף אך איך יבטלו קידושי ביאה, אמר רב אשי שחכמים עשו את בעילתו כבעילת זנות.

ויש להוכיח ממה ששינוי שר"א בן יעקב אמר שהוא שמע שב"ד מכים ועונשין שלא מהתורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה, והיה מעשה בימי יונים שב"ד סקלו אדם שרכב על סוס בשבת לא שהיה ראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך, וכן הלקו אדם שהטיח אשתו תחת התאנה, ויש לומר שלגדר ותקנה יש להם כח.

בעל שחזר אחר שנישאה אשתו אינו נטמא לה, שכתוב **כי אם לשארו הקרוב אליו** ושארו זו אשתו וכתוב **לא יטמא בעל בעמיו להחלו** שיש בעל שנטמא ויש שאינו נטמא, שיכול להטמא רק לאשתו כשרה, ולא לאשתו פסולה.

שניהם לא זכאים במציאתה שחכמים תקנו מציאת אשה לבעלה משום איבה, וכאן אדרבה יהיה איבה ויוציאנה,

עולא מוכיח שלא אומרים מה היה לה לעשות ממה ששנינו בגיטין שאם כתב הסופר לשם מלכות שאינה הוגנת, או לשם מלכות מדי או יוון, ולבנין הבית ולחורבן הבית או שהיה במזרח וכתב שהוא במערב, או שהיה במערב וכתב שהוא במזרח, ונשאה בגט תצא משניהם וכל הדרכים הללו בה, ולא אומרים מה היה לה לעשות, ויש לומר שהיה לה להקרות את הגט לפני חכם, ורב שימי בר אשי מוכיח ממה ששנינו שהכונס יבמתו ונשאה צרתה ונמצא שיבמתו איילונית תצא הצרה מזה ומזה וכל הדרכים הללו בה, ולא אומרים מה היה לה לעשות, ויש לומר שהיה לה להמתין, ורב אשי מוכיח מהמשך המשנה שכל עירות שאמרו פוטרות צרותיהן והלכו הצרות ונשאו ונמצאו איילוניות תצא משניהם וכל הדרכים הללו בה, ולא אומרים מה היה לה לעשות, ויש לומר שהיה לה להמתין, ורב אשי מוכיח מהמשך המשנה: שאם שינה הסופר שמו ושמה או שם עירו ושם עירה ונישאה תצא מזה ומזה וכל הדרכים הללו בה, ולא אומרים מה היה לה לעשות, ויש לומר שהיה לה להקרות את הגט, ורב פפא רצה להקל באופן שמה היה לה לעשות, ורב הונא בר רב יהושע הקשה לו מכל המשניות לעיל ואמר לו רב פפא וכי לא תרצו את כולן, אמר רב הונא וכי נסמוך על התירוצים.

רב אשי אומר שאם נשאה לא חוששים לקול שבעלה חי אם לא בא,

דף צב אמנם רב אשי כבר אמר במקום אחר שאין לחשוש לקול שאחר נשואין, אך יש לומר שלא נאמר שכיון שהוצרכה להיתר של ב"ד א"כ זה כקול שקודם נשואין, קמ"ל שלא נאסרה.

למשנתינו, נישאה ע"פ ב"ד תצא, ואמר זעירי שהמשנה נדחית מברייתא ששנו בבית המדרש שאם ב"ד הורו ששקעה חמה והתברר שזרחה זה לא הוראה אלא טעות, ולר"נ היתר אשה זה הוראה, שהרי בכל התורה לא מאמינים לעד אחד וכאן מאמינים בגלל שזה הוראה, ורבא מוכיח שזה טעות שאם ב"ד הורו בחלב ודם להיתר ואח"כ ראו טעם הגון לאיסור וכשחוזרים להורות היתר לא שומעים להם, ואילו בעד אחר מתירים וכשבאים שנים לאסור אוסרים, ואם בא עד נוסף להיתר מתירים וא"כ זה טעות, וכן סובר ר"א שהוא אמר בזה יקוב הדין את ההר והאשה תביא חטאת שמינה, ואם זה טעות מובן שתביא חטאת, אך אם זה הוראה מדוע תביא קרבן, ואין לומר שר"א סובר שיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב חטאת שא"כ לא מובן מה שייך יקוב הדין, משמע שהעיקר הוא הדין וחייב חטאת לא שייך לדין.

הורוה ב"ד להנשא וקלקלה, לר' אלעזר הכוונה שזינתה, ולר' יוחנן הכוונה שהיא נישאה אלמנה לכה"ג או גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, לר"א כ"ש שאלמנה לכה"ג תביא חטאת, אך לר' יוחנן אם זינתה לא תביא חטאת שהיא אומרת שב"ד עשאוה פנויה, וישנה ברייתא כר' יוחנן שאם ב"ד התירו לה להנשא וקלקלה, שנישאה אלמנה לכה"ג או גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, לר"א חייבת על כל ביאה, ולחכמים קרבן אחד על הכל, וחכמים מודים שאם נשאה לה בני אדם שחייבת על כל אחד שהגופים מחולקים.

משנה אשה שבעלה ובנה הלכו למדינת הים ואמרו לה שבעלה מת ואח"כ מת בנה ונשאה, ואח"כ אמרו לה שבנה מת קודם, תצא והולד הראשון והאחרון ממזר, ואם אמרו לה מת בנך ואח"כ בעלך והתייבמה, ואח"כ אמרו לה שבעלה מת קודם, תצא והולד הראשון והאחרון ממזר ואם אמרו לה שבעלה מת קודם ונשאה ואח"כ אמרו לה קיים היה והוא מת אחרי הבן, תצא והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר, ואם אמרו לה מת בעלך והתקדשה ואח"כ בא בעלה יכולה לחזור לו, ואף שהאחרון נתן לה גט לא פסל אותה מהכהונה, ור"א בן מתיא

למד את זה מהפסוק **ואשה גרושה מאישה** ולא מאיש שאינו אישה. **גמרא** אם הפירוש של ראשון ואחרון לפני שמועה ואחר שמועה המשנה יכלה לכתוב הולד ממזר, ויש לומר שכתבו כך אגב הסיפא, שאמרו לה מת בעלך ונשאה ואח"כ אמרו לה קיים היה ומת, הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר, לכן כתוב ברישא שהראשון והאחרון ממזר.

דברי המשנה שיבמה לשוק בנה ממזר הה כר"ע שיש ממזר מחייבי לאוין, אך לחכמים אין ממזר מיבמה, ולא כתוב לדעת רבנן שאין ממזר מחייבי לאוין שזה תנא בדעת ר"ע שמשאר חייבי לאוין יש ממזר ורק מיבמה אין ממזר.

עמוד ב רב יהודה אומר בשם רב שאין קידושין תופסים ביבמה שכתוב **לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר**, שלא יהיה בה הויה לזר, ושמואל אומר בעניותינו צריכה גט שהוא מסתפק האם לא תהיה הוא בא ללאו, או שלא תופסים בה קידושין, ורב מרי בר רחל אמר לרב אשי בשם אממר שהלכה כשמואל, ואמר רב אשי א"כ אם יבמה כהן יחלוץ לה והיא מותרת לו אך יוצא לפ"ז שהחוטא נשכר, אלא יש לומר שאם היה יבמה ישראל נותן לה השני גט ומותרת לו.

אמר רב גידל בשם רב חייא בר יוסף בשם רב שביבמה אין קידושין ויש נישואין, וקשה שאם אין קידושין פשוט שאין נישואין, אלא כוונתו שאין קידושין ואין נישואין, או שיש בה שם נישואין כלפי זנות כדברי רב המנונא ששומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה, וללישנא בתרא יש בה נישואין לענין גט, שלא יחליפוה באשה שהלך בעלה למדינת הים.

ר' ינאי אומר שנמנו וגמרו בחבורה שקידושין לא תופסים ביבמה, אמר לו ר' יוחנן שזה משנה מפורשת שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או שתתגיירי או לאחר שאשתחרר או שתשתחררי, לאחר שימות בעלך או לאחר שתמות אחותך או לאחר שיחלוץ לך יבמך אינה מקודשת, אמר ר' ינאי לולא שגילתי את החרס לא היית מוצא מרגלית תחתיה, אמר ר"ל לולא שקילס אותך אדם גדול היה ניתן לדחות את הראיה מהמשנה שזה כר"ע שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין, ולר"ע עצמו מועיל קידושין לאחר שיחלוץ לך יבמך כי ר"ע סובר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם,

דף צג ששנינו שאם אשה נדרה קונם שאני עושה לפיך אינו צריך להפר, ולר"ע יפר שמא תעדיף עליו יותר מחובתה, אך יש לדחות שרב הונא בר רב יהושע אומר שמדובר שהיא אמרה יקדשו ידי לעושיהם והידים הן בעולם, והוא חולק על ר"נ בר יצחק שאומר שרב הונא כרב, ורב כר' ינאי, ור' ינאי כר' חייא, ור' חייא כרבי, ורבי כר"מ, ור"מ כר"א בן יעקב, ור"א בן יעקב כר"ע שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ורב הונא אמר שהמוכר פירות דקל לחבירו יכול לחזור בו עד שלא באו לעולם, ואחר שבאו לעולם אינו יכול לחזור בו, ולר"נ יכול לחזור בו אף כשבאו לעולם, ור"נ מודה שאם אכל לא מוציאים ממנו, ורב סובר שהאומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה היא קנויה לך מעכשיו קנה, ולר' ינאי היה אריס שהביא לו כלכלת פירות כל ערב שבת, ופעם אחת הוא איחר ור' ינאי עישר מהפירות שבביתו על מה שיביא האריס, ור' חייא אמר לו שהוא עשה כראוי שכתוב **למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים** ובא לרבות שבתות ויו"ט, ולעשר כדי לאכול התורה לא צריכה להתיר כי ההפרשה היא רק טלטול בעלמא, **עמוד ב** אמר ר' ינאי שא"כ מדוע חלם את המלים קנה רצוץ, ומשמע לכאורה הפסוק **הנה בטחת לך על משענת הקנה הרצוץ הזה**, אמר ר' חייא שהתכוונו לרמוז לו מהפסוק **קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה**, וגם רבי סובר כך שהוא דרש את הפסוק **לא תסגיר עבד אל אדוניו בלוקח עבד על מנת לשחררו**, וביאר ר"נ בר יצחק שהוא אומר לו לכשאקחך עצמך קנוי לך מעכשיו, וגם ר"מ סובר כך ששנינו במשנה שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיירי או אשתחרר, או לאחר שתתגיירי או שתשתחררי, לאחר שימות בעלך או לאחר שתמות אחותך או לאחר שיחלוץ לך

יבמך אינה מקודשת, ולר"מ מקודשת, וכן ר"א בן יעקב שהוא אומר לענין תרומה שהאומר פירות ערוגה זו תלושים יהיו תרומה על פירות ערוגה מחוברים לכשיתלשו, או פירות מחוברים אלו יהיו תרומה על פירות תלושים לכשיביאו שליש ויתלשו, ונתלשו, דבריו קיימים, וכן ר"ע שהוא סובר באשה שאמרה קונם מה שאני עושה לפיך לא צריך להפר ולר"ע יפר שמא תעדיף יותר מחיובה.

שאלו את רב ששת אם עד אחד מועיל להתיר אותה ליבום, שהסיבה שעד אחד נאמן באשה כי לא משקרים בדבר שעתיד להתגלות וזה שייך גם ביבמה, או שהוא נאמן כי היא מדייקת מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה, אך ביבמה לפעמים מתוך אהבתה לו לא תדייק, אמר רב ששת ששנינו במשנה אמרו לה שמת בנה ואח"כ בעלה והתיבמה, ואחר כך אמרו לה שבעלה מת קודם תצא והולד הראשון והאחרון ממזר, ואם מדובר בשנים כנגד שנים מדוע נסמוך על האחרונים יותר, ועוד שזה רק ספק ממזר, ואין לומר שהתנא לא מדייק כי בסיפא שנינו הראשון ממזר והאחרון לא ממזר, וא"כ מדובר שבתחילה הגיע עד אחד והתיבמה על פיו ועכשיו באו שנים והכחישוהו ולולא כן היה נאמן, וללישנא בתרא פשוט שאחד נאמן שהרי אפילו היא עצמה נאמנת כמו ששנינו האשה שאמרה מת בעלי תתיבם והספק הוא להתיר יבמה לשוק, שעד אחד נאמן באשה כי אינו משקר בדבר שעתיד להתגלות או שהוא נאמן כי היא מדייקת וביבמה אינה מדייקת שלפעמים היא שונאת את היבם,

דף צד אמר רב ששת ששנינו במשנה שאם אמרו לה שבעלה מת ואח"כ בנה ונשאה ואח"כ אמרו לה שבנה מת קודם תצא והולד הראשון והאחרון ממזרים, ואם מדובר בתרי ותרי אין סיבה להאמין לאחרונים יותר מהראשונים, ועוד שזה לא ודאי ממזר אלא רק ספק ואין לומר שהתנא לא דקדק בכך שהרי בסיפא שנינו שהולד הראשון ממזר והאחרון לא, אלא מדובר שבתחילה התירוה לשוק ע"י אחד ורק כשהכחישוהו אינו נאמן ולולא כן היה נאמן, ויש לדחות שמדובר בתרי ותרי ומאמינים לאחרונים כדברי רב אחא בר מניומי שזה מדובר בעדי הזמה, ואמר רב מרדכי או רב אחא לרב אשי ששנינו לקמן שאשה לא נאמנת לומר מת יבמי שתנשא, ולא מתה אחותי שתכנס היא לביתה, ומשמע שרק היא לא נאמנת ואילו עד אחד נאמן, אך לפ"ז מה ששנינו בסיפא שאדם לא נאמן לומר מת אחי שייבם אשתו ולא מתה אשתי שישא אחותה, ומשמע ששאר עד אחד נאמן, ולכאורה רק באשה הקילו משום עיגונא אך באיש אין קולא זו, וניתן לומר שהחידוש הוא לר"ע שיש ממזר מחייבי לאוין וא"כ יש סברא שהיא תחשוש לקלקול זרעה, קמ"ל שהיא חוששת רק כשהיא נאסרת ואינה חוששת לקלקול זרעה, ורבא אומר שעד אחד נאמן ביבמה מק"ו, שאם התרנו איסור כרת בעד אחד ודאי נתיר איסור יבמה לשוק שהוא רק לאו, אמר לו תלמיד אחד שהיבמה עצמה תוכיח שהיא נאמנת באיסור כרת ולא באיסור לאו, אלא מה שהיא לא נאמנת כי היא לא מדייקת משנאתה ליבם, וא"כ גם בעד אחד היא לא תדייק משנאתה ליבם.

ר"א בן מתיא דרש **ואשה גרושה מאישה** ולא ממי שאינו אישה, אמר רב יהודה בשם רב שר"א יכל לדרוש מרגלית ולא רק חרס, שכתוב **ואשה גרושה מאישה** שאפילו לא נתגרשה אלא מאישה היא פסולה לכהונה וזה ריח הגט שפוסל בכהונה.

משנה אדם שאשתו הלכה למדינת הים ואמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה ואח"כ באה אשתו **עמוד ב** היא יכולה לחזור אליו והוא מותר בקרובות השניה וכן השניה מותרת בקרוביו, ואם מתה הראשונה מותר בשניה, ואם אמרו לו מתה אשתו ונשא אחותה ואחר כך אמרו לו שהיתה קיימת ומתה, הולד הראשון ממזר והאחרון לא ממזר, ור' יוסי אומר שמי שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו ומי שלא פוסל ע"י אחרים לא פוסל ע"י עצמו. **גמרא** המשנה דברה גם כשהלכו אשתו וגיסו וע"י נישואיו נאסרה אשת גיסו על גיסו בכ"ז אשת גיסו אסורה ואילו אשתו מותרת לו, ולא אומרים מתוך שאשת גיסו אסורה על בעלה

נאסור גם את אשתו עליו, ולכאורה זה לא כר"ע שלדבריו היא תיעשה אחות גרושתו ששנינו בברייתא שכל עריות שבתורה אין צריכות ממנו גט חוץ מאשת איש שנשאה ע"פ ב"ד, ור"ע מוסיף אשת אח ואחות אשה, ואם צריכה גט ממילא היא נאסרת עליו מדין אחות גרושתו, ויש לדחות שר' גידל אמר בשם ר' חייא בר יוסף בשם רב שבאשת אח מדובר שאחיו קידש אשה והלך למדינת הים ושמע שאחיו מת והוא נשא את אשתו והיא צריכה גט שיאמרו האנשים שלאח הראשון היה תנאי בנישואין והשני נשאה בהיתר, ובאחות אשה מדובר שקידש אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה, ונשא את אחותה וצריכה גט שלא יאמרו שבראשונה היה תנאי בקידושין והשניה נישאה בהיתר, אך בנישואין אין שייך לומר שיש תנאי שמבטל נישואין, אמר רב אשי לרב כהנא שלר"ע ניתן להוסיף חמותו, שר"ע סובר שבחמותו לאחר מיתת אשתו אין שריפה שכתוב **באש ישרפו אותו ואתהן**, ור' ישמעאל למד אותו ואת אחת מהן ור"ע אומר אותו ושתיהן, ולאביי לא קשה שהוא סובר שהם נחלקו רק במשמעות דורשין, שלר' ישמעאל כתוב אחת ולר"ע כתוב גם שתיים, אך לרבא שאומר שנחלקו בחמותו לאחר מיתת שלר' ישמעאל חייב ולר"ע פטור קשה, אמר רב כהנא שאמנם חמותו התמעטה משריפה לאחר מיתת אשתו אך ודאי האיסור עדיין נשאר.

יש להקשות שאשתו תאסר בשכיבת אחותה כמו אשה שהלך בעלה למדינת הים, ויש לחלק שבאשתו שבמזיד נאסרת מדאורייתא גזרו רבנן בשוגג,

דף צה ובאחות אשה שבמזיד לא נאסרה לא גזרו בה רבנן בשוגג, ששנינו בברייתא על הפסוק **אותה שרק באשת איש** אוסרת שכיבתה ולא שכיבת אחותה, שלא נלמד מק"ו שאם באשת איש שהוא קל יותר שיש בה היתר ע"י גירושין בכ"ז שכיבה אוסרת בה, אחות אשת שאיסורה חמור ודאי ששכיבת אחותה אוסרת, ור' יהודה אומר שלא נחלקו ב"ש וב"ה שאם בא על חמותו שפוסל את אשתו, ונחלקו בבא על אחות אשתו שלב"ש פוסל, ולב"ה אינו פוסל, ור' יוסי סובר שלא נחלקו בבא על אחות אשתו שאינו פוסל את אשתו, ונחלקו בבא על חמותו, שלב"ש פוסל ולב"ה אינו פוסל, שבתחילה הוא מותר בכל הנשים בעולם וכן היא, וע"י הקידושין הוא נאסר והיא נאסרה והוא נאסר רק בקרוביה והיא נאסרה לכל העולם, ואם הוא שאסרה בכל העולם לא אסר בשגגה במותר לה, א"כ הוא שנאסר רק בקרובותיה ודאי לא יאסור כששגג באסור לו, ובמזיד לומדים מהפסוק **אותה שרק** אותה שכיבתה אוסרת ושכיבת אחותה אינה אוסרת.

ר' אמי אמר שר"ל ביאר בטעמו של ר' יהודה שכתוב **באש ישרפו אותו ואתהן** וכי כל הבית בשריפה אלא ודאי הכוונה לענין איסור, ואמר רב יהודה בשם שמואל שאין הלכה כר' יהודה, והיה אדם שעשה איסור עם חמותו ורב יהודה הלך וקאה ואמר לו שלולא דברי שמואל הייתי אוסר עליך את אשתך איסור עולם.

שנינו לעיל בברייתא שבאיסור קל אוסרים אחד על השני, ורב חסדא מבאר שהכוונה למחזיר גרושתו אחר שנשאת שאם בא עליה השני אסרה על הראשון ואם בא עליה הראשון אסרה על השני, אך יש לפרוך ששם נטמא הגוף עצמו ואסורה איסור עולם, ור"ל מבאר שהכוונה ליבמה וכרב המנונא שאם זינתה נאסרה על היבם, אך יש לפרוך שגופה נטמא ואסורה על רוב העולם ללא חליצה, אלא מדובר ביבמה לאחים שאם אחד עשה מאמר אסרה על כולם ואם בא עליה אח אחר אסרה על בעל המאמר, אך באמת יאסור גם אם רק יעשה מאמר ולא יבא עליה, אך יש לדחות שלר"ג מאמר לא אוסר אחר מאמר, אלא הפירכא היא שאפילו נתן גט או חליצה אסרה על אחיו, ור' יוחנן מפרש באיסור סוטה, אך יש לדחות שאם בא עליה הבעל אסורה על הבעל בכל מקרה גם אם נתן גט, או שאמר איני משקה, וסוטה לבועל אינו איסור קל אלא הוא איסור אשת איש, **עמוד ב** ורבא מבאר שאיסור קל הכוונה אשת איש שהיא קלה לעומת אחות

אשה שאין האיסור כל ימיו ויש לה היתר בגט, וכן אמר רבין בשם ר' יוחנן, וכן שנה אבא חנן בשם ר' אלעזר בברייתא שאיסור קל הוא אשת איש, והק"ו הוא שאם במקום שהוא איסור קל שהאוסר לא אוסרה כל ימיו נאסר האוסר, ק"ו באיסור שהאוסר אוסרה כל ימיו שיאסר האוסר, אלא כתוב אותה שרק האשה נאסרה בשכיבתה ואחותה לא נאסרה בשכיבתה.

אין לפרש בדברי ר' יוסי במשנה שלת"ק כשאשתו גיסו הלכו אשתו מותרת לו ואשת גיסו נאסרה לבעלה, ואומר ר' יוסי שכמו שאשתו מותרת לו כך אשת גיסו מותרת לגיסו, אך לפ"ז ר' יוסי צריך לומר כל שאין פוסל ע"י עצמו אין פוסל ע"י אחרים, ואם כוונתו שכמו שאשת גיסו נאסרה לבעלה כך אשתו נאסרה עליו, א"כ מה אמר ר' יוסי וכל שאינו פוסל, ור' אמי מפרש שר' יוסי דיבר על הרישא שנישאה ע"פ ב"ד תצא ופטורה מקרבן, ואם נשאה ע"פ עדים תצא וחיבת בקרבן ויפה כח ב"ד שפטורה מקרבן, ולת"ק ע"פ עדים אשת גיסו מותרת וע"פ ב"ד אשת גיסו אסורה, ואמר ר' יוסי ע"פ ב"ד שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו, וע"פ עדים שלא פוסל ע"י אחרים לא פוסל ע"י עצמו, ור' יצחק נפחא מבאר שר' יוסי דיבר על הסיפא שלת"ק אין חילוק אם הלכו ארוסתו וגיסו או אשתו וגיסו ואשת גיסו אסורה ואשתו מותרת, ור' יוסי מחלק שבנשואין שאין לומר שהיה תנאי לא פוסל ע"י אחר וכן לא ע"י עצמו, אך באירוסין שיתכן לומר שהיה תנאי בקידושין פוסל ע"י אחרים וגם ע"י עצמו, ורב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר' יוסי, ומקשה רב יוסף ששמואל ורב נחלקו שלרב דין יבמה כאשת איש ולשמואל אינה כאשת איש, וביאר רב הונא שאחיו קדש אשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ויבם את אשתו שלרב כשחזר אחיו היא נאסרה ליבם ולשמואל מותרת, ואביי דוחה שמי אמר ששמואל פסק כר' יוסי לפי הביאור של ר' יצחק נפחא, אולי הוא פסק לפי הביאור של ר' אמי וגם אם נאמר שהוא פסק לפי ר' יצחק נפחא אולי נאמר שהוא לא פסק במה שר' יוסי פסל,

דף צו אלא במה שלא פסל, או שנאמר שרב ושמואל לא נחלקו כמו ביאור רב הונא אלא כמו שביאר רב המנונא שנחלקו בשומרת יבם שזינתה שלרב היא נפסלה כאשת איש ולשמואל לא נפסלה כאשת איש, או שנחלקו אם קידושין תופסין ביבמה, שלרב אין תופסים ולשמואל תופסים, ואף שכבר נחלקו בזה לעיל אך מחלוקת אחת נאמרה מכלל המחלוקת האחרת.

משנה אם אמרו לאדם מתה אשתך ונשא אחותה מאביה ואמרו שמתה, ונשא אחותה מאמה ואמרו שמתה, ונשא אחותה מאביה ואמרו שמתה, ונשא אחותה מאמה ונמצא שכולן קיימות, מותר בראשונה ובשלישית ובחמישית ופטרות צרותיהן, ואסור בשניה וברביעית, וביאה באחת מהן לא פטרות צרתה, ואם בא על השניה אחר שמתה ראשונה מותר בשניה וברביעית ופטרות צרותיהן, ואסור בשלישית ובחמישית, וביאה באחת מהן לא פטרות את צרתה, בן ט' שנים ויום אחד פוסל יבמה לאחיו וכן האחים פוסלים לו, והוא פוסל רק כשבא עליה תחילה והם פוסלים לו גם בסוף, שאם בא על היבמה פסלה על כולם ואם הם באו או עשו בה מאמר ונתנו גט או חלצו הם פסלוה בשבילם. **גמרא** מה שכתבו אחר מיתת הראשונה ובכולם כתוב אחר שמתה והכוונה כאן כשמתה הראשונה באמת.

יש להקשות שבן ט' פוסל גם בסוף, שרב זביד שנה בשם ר' אושעיא שאם אחד עשה מאמר ואחיו בן ט' בא עליה פסלה, ויש לומר שודאי ביאת בן ט' פוסלת גם בסוף, אך מאמר פוסל רק בתחילה ולא בסוף, אך במשנה שנינו להדיא שהוא פוסל תחילה והם תחלה וסוף, ויש לומר שחסר במשנה, ויש להוסיף שהוא פוסל בתחילה והם גם בסוף, ודוקא במאמר, אך בביאה פוסל גם בסוף, שבן ט' שבא על יבמתו פסל על האחים, אך קשה שאין לו מאמר כלל ששנינו בברייתא שבן ט' שנים פוסל בדבר אחד ואילו האחים פוסלים בד' דברים שהוא פוסל רק בביאה והם פוסלים בביאה ובמאמר בגט ובחליצה, ויש לומר שכתבו דבר אחד והיינו שביאה פוסלת גם בסוף, אך לא נקטו מאמר שפוסל

רק בתחילה וכן שנה רב יהודה בשם שמואל שלבן ט' יש גם גט, ורב תחליפא בר אבימי שנה שיש לו מאמר, וכן שנו בברייתא שלר"מ יש לו גט וגם מאמר, אך קשה שבברייתא נוספת שנינו שביאת בן ט' כמאמר בגדול ור"מ אומר שגם חליצת בן ט' היא כגט בגדול, ולכאורה הוא יכל לומר כגיטו, ואמר רב הונא בר רב יהושע שאמנם יש לו גט אך הוא קטן יותר, ולר"ג שאין גט אחר גט זה רק בגדול אחר גדול ובקטן אחר קטן, אך גדול אחר קטן מועיל ולרבנן שיש גט אחר גט היינו גדול אחר גדול או קטן אחר קטן, אך קטן אחר גדול אינו מועיל.

עמוד ב משנה בן ט' ויום א' שבא על יבמתו ואח"כ בא עליה אחיו בן ט' פסלה בשבילו ולר"ש אינו פוסלה, בן ט' שבא על יבמתו ואח"כ בא על צרתה פסל לעצמו ולר"ש אינו פוסל. **גמרא** שנו בברייתא שר"ש הקשה לחכמים ממ"נ אם הביאה הראשונה היא ביאה א"כ השניה לא פוסלת אותה, ואם הראשונה אינה ביאה גם השניה אינה ביאה, ומשנתנו שביאה בצרה פוסלת אינה כדעת בן עזאי שאמר שיש מאמר אחר מאמר בב' יבמין ויבמה אחת ולא בב' יבמות ויבם אחד.

משנה בן ט' שבא על יבמתו ומת חולצת ולא מתיבמת, ואם נשא אשה ומת היא פטורה גם מחליצה, אך אם יבם ואחר שגדל נשא אחרת ומת, אם לא בא על הראשונה אחר שהגדיל הראשונה רק חולצת והשניה גם מתיבמת, ולר"ש יכול ליבם למי שירצה אך יחלוץ רק לשניה, וכ"ז בין בן ט' ובין בן כ' שלא הביא סמנים. **גמרא** רבא אומר שמה שאמרו חכמים שאשה שיש עליה זיקת ב' יבמין חולצת ולא מתיבמת זה לא רק כשיש צרה שיש לגזור בגללה, שהרי כאן אין צרה ובכ"ז רק חולצת ולא מתיבמת.

משנתנו כדברי הברייתא ששוטה וקטן שנשאו ומתו נשותיהם פטרות מחליצה ויבום.

שנינו במשנה שבן ט' שנשא משהגדיל ומת השניה חולצת או מתיבמת, ויש להקשות שנעשה ביאת בן ט' כמאמר בגדול לדחות את הצרה מיבום, ורב אומר שביאת בן ט' אינה כמאמר בגדול, ולשמואל ור' יוחנן עשו אותה כמאמר בגדול, וזה מחלוקת תנאים ששנינו לעיל בג' אחים שנשואים לג' נכריות ומת אחד ועשה השני מאמר וגזרו משום צרה וזה גם בקטן אלא שדברו שם על גדול והתנא של משנתנו סובר שעשו כמאמר בגדול אך לא גזר משום הצרה, והתנא דיבר על קטן וכן הדין בגדול אלא שדברו כאן על קטן, ור"א אמר שמועה זו בבית המדרש ולא אמרה בשם ר' יוחנן ור' יוחנן הקפיד עליו ונכנסו אליו ר' אמי ור' אסי ואמרו לו שכך היה המעשה בנגר שיש בראשו גלוסטרא ונחלקו ר"א ור' יוסי עד שקרעו ס"ת בחמתן ולא קרעו ממש ח"ו אלא נקרע, ואמר ר' יוסי בן קיסמא שתמה אני אם לא יהיה בית כנסת זה לע"ז וכך היה, ור' יוחנן הקפיד יותר ונכנס אליו ר' יעקב בר אידי ואמר לו שכתוב **כאשר צוה ה' את משה כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה**, וכמובן יהושע לא אמר על כל דבר כך אמר משה אלא דרש סתם וכולם ידעו שדבריו הם תורת משה, וכך כשר"א תלמידך דורש יודעים כולם שדבריו ממך, אמר ר' יוחנן מדוע אינכם יודעים לרצות כר' יעקב בר אידי, והסיבה שר' יוחנן הקפיד כדברי רב יהודה בשם רב על מה שדוד אמר אגורה באהלך עולמים והרי אי אפשר לגור בב' עולמות אלא דוד התפלל שיאמרו דבר שמועה משמו אחר מותו,